

Prüffer Jan

Data urodzenia: 1890

entomolog, lepidopterolog, profesor USB i UMK, członek zwykły TNT w l. 1946-1959

Urodził się w majątku Bołkuny na Polesiu jako syn Feliksa Hilarego, prowizora farmacji i właściciela ziemskiego, i Żeliszawy Józefy z Leżeńskich. Przed 1897 r. rodzina przeniosła się do Częstochowy, gdzie uczył się w prywatnej szkole Lamparskiego (1900), następnie w rosyjskim gimnazjum klasycznym (relegowany w 1905). W 1906 r. rozpoczął naukę w I Polskim Gimnazjum Męskim, które ukończył w 1909 r. Po maturze studiował nauki przyrodnicze na Wydziale Filozoficznym UJ. Od 1912 r. pracował w Zakładzie Zoologii UJ i działał w organizacjach akademickich. Po wybuchu I wojny światowej wrócił do Częstochowy, gdzie uczył przyrody i geografii, a w l. 1916-1917 był dyrektorem gimnazjum żeńskiego. W 1917 r. pracował w Gabinecie Zoologicznym UW; studia ukończył Krakowie uzyskał absolutorium. Od 1918 r. był demonstratorem i asystentem w Katedrze Zoologii UJ, równocześnie pracując w Krajowej Stacji Doświadczalnej do Badania Szkodników Zwierzęcych. W 1920 r. uzyskał doktorat na podstawie pracy „Przegląd motyli większych (Macrolepidoptera) okolic Krakowa”. Następnie był kustoszem Polskiego Państwowego Muzeum Zoologicznego w Warszawie i wykładowcą entomologii na Wydziale Leśnym SGGW. W 1921 r. objął kierownictwo Zakładu Zoologii Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego USB jako zastępca profesora. Kierował Stacją Ochrony Roślin Wileńskiej Izby Rolniczej (od 1928), współtworzył Komitet Badań Jezior Trockich i Muzeum Przyrodnicze USB (1930). W 1930 r. uzyskał habilitację na Uniwersytecie Poznańskim, a rok później został profesorem nadzwyczajnym zoologii. Pełnił również funkcje prodziekana (1934-1936) i dziekana (1933/1934) Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego USB. Okres okupacji spędził w Wilnie, pracując w instytucjach zajmujących się ochroną roślin i uczestnicząc w tajnym nauczaniu. W 1945 r., po ekspatriacji do Torunia, współorganizował Wydział Matematyczno-Przyrodniczy powstającego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. W l. 1945-1947 był jego pierwszym dziekanem, następnie profesorem zwyczajnym zoologii i kierownikiem Zakładu Zoologii (1945-1952). Współorganizował Stację Biologii Stosowanej w Koniczynie (1950-1952). Po przejściu na emeryturę w 1955 r. pozostał aktywny naukowo. Specjalizował się w entomologii, szczególnie w badaniach nad fauną motyli północno-wschodniej Polski, Wilna, Pomorza i Borów Tucholskich. Opublikował 142 prace naukowe i popularnonaukowe, w tym nagrodzone przez PAU „Studia nad motylami Wileńszczyzny”. Autor skryptu „Zoologia systematyczna” (1930), redaktor atlasów entomologicznych. Członek wielu towarzystw naukowych w kraju i za granicą; w Towarzystwie Naukowym w Toruniu był wiceprezesem (1948-1949, 1957-1959) i przewodniczącym Wydziału III, Komisji Fizjograficznej PAU, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W 1980 r. jego imię nadano audytorium na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMK. Portret uczonego jako dziekana Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego USB, znajduje się w Sali Rektorów UMK w Collegium Maximum. Spuścizna uczonego przechowywana jest w Bibliotece UMK i Archiwum UMK. Zmarł w Toruniu. Pochowany na cmentarzu św. Jerzego w Toruniu.

Literatura:

1. Prüffer Jan, „Sprawozdania TNT”, 1947-1948, t. 1, s. 79-83 (bibl.).
2. Błazejewski Franciszek, *Jan Prüffer (1890-1959), zoolog i biolog, profesor UMK*, w: *Toruńscy twórcy nauki i kultury (1945-1985)*, Warszawa 1989, s. 273-280.
3. Hayto Ligia, *Jan Prüffer (1890-1959), zoolog entomolog*, w: „Polski słownik biograficzny”, t. 28, Kraków 1985, s. 623-625.
4. Jacuński Lech, *Prüffer Jan (1890-1959)*, w: TSB, pod red. Krzysztofa Mikulskiego, t. 1, Toruń 1998, s. 207-208.
5. Supruniuk Anna, Supruniuk Mirosław A., *Wileński portret Jana Pruffera: z dziejów ikonografii akademickiej przed 1939 rokiem*, Toruń 2024, 60 s., il.

Anna Supruniuk